

Frumvarp til laga

um fjárreiður stjórn málasamtaka og frambjóðenda í kosningum.

Flm.: Jóhanna Sigurðardóttir, Össur Skarphéðinsson, Bryndís Hlöðversdóttir, Rannveig Guðmundsdóttir, Lúðvík Bergvinsson, Þórunn Sveinbjarnardóttir, Karl V. Matthíasson, Sverrir Hermannsson, Guðjón A. Kristjánsson.

I. KAFLI

Fjárframlög til stjórn málasamtaka og frambjóðenda í kosningum.

1. gr.

Til stjórn málasamtaka samkvæmt lögum þessum teljast samtök einstaklinga og félaga sem bjóða fram til Alþingis eða sveitarstjórnar. Skulu stjórn málasamtök skráð hjá dómsmálaráðuneyti.

Til frambjóðenda samkvæmt lögum þessum teljast einstaklingar sem eru í kjöri til Alþingis, sveitarstjórnar eða til embættis forseta Íslands.

2. gr.

Stjórn málasamtök eru bókhaldsskyld samkvæmt ákvæðum laga um bókhald og ber þeim að skila skattframtali.

Árlega skulu reikningar stjórn málasamtaka endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda og lagðir fram til samþykktar á landsfundi eða öðrum sambærilegum vettvangi. Samþykktir reikningar skulu sendir dómsmálaráðuneyti, sem sér um að birta þá í B-deild Stjórnartíðinda eigi síðar en einum mánuði eftir samþykkt þeirra.

3. gr.

Stjórn málasamtökum er heimilt að taka við fjárframlagi eða ígildi þess frá einstökum aðilum, þ.e. einstaklingum, fyrirtækjum, félagasamtökum eða sjóðum, þó þannig að fari heildarframlög frá einstökum aðilum yfir 300.000 kr. á hverju reikningsári skal birta nafn styrktaraðila samhliða birtingu ársreikninga, sbr. 2. mgr. 2. gr.

Með orðunum fjárframlagi eða ígildi þess er átt við peninga, vörur, þjónustu og önnur samsvarandi framlög og stuðning sem veittur er án gagngreiðslu, þó ekki venjubundið ókeyp-is vinnuframlag í kosningabaráttu og við kosningar.

Stjórn málasamtökum er óheimilt að taka við fjárframlagi eða ígildi þess skv. 1. mgr. ef um nafnlaust fjárframlag er að ræða eða að öðru leyti óljóst hver stendur að því. Berist stjórn málasamtökum fjárframlag eða ígildi þess samkvæmt þessari málsgrein skal fela dómsmálaráðuneyti vörslu og skráningu þess.

4. gr.

Frambjóðendur til Alþingis, sveitarstjórna eða til embættis forseta Íslands sem náð hafa kjöri skulu fyrir lok kosningaárs gera grein fyrir heildarútgjöldum kosningabaráttu og fjármögnun hennar og útbúa yfirlit yfir tekjur og gjöld framboðsins ásamt yfirlýsingu löggilts

endurskoðanda um að reikningar framboðsins hafi verið endurskoðaðir í samræmi við góða reikningsskilavenju.

Gera skal annars vegar grein fyrir eigin fjármunum frambjóðanda sem notaðir eru í kosningabaráttu og hins vegar utanaðkomandi fjárframlögum eða ígildi þeirra sem frambjóðandi veitir viðtöku. Jafnframt skal gera grein fyrir ef stuðningshópur, eða annar félagsskapur sem myndaður hefur verið til stuðnings frambjóðandanum, hefur veitt fjárframlögum viðtöku fyrir hans hönd. Sundurliða skal framlög eftir því hvort um er að ræða stuðning frá einstaklingum, fyrirtækjum, félagasamtökum eða sjóðum. Andvirði fjárframlags og nafn stuðningsaðila skal sérstaklega tekið fram ef heildarfjárframlag eða ígildi þess, sbr. 2. mgr. 3. gr., nemur meira en 150.000 kr.

Frambjóðanda er óheimilt að taka við fjárframlagi eða ígildi þess ef um nafnlaust fjárframlag er að ræða eða að öðru leyti óljóst hver stendur að því. Berist frambjóðanda fjárframlag eða ígildi þess samkvæmt þessari málsgrein skal fela dómsmálaráðuneyti vörslu og skráningu þess.

II. KAFLI

Ríkisframlög til stjórnmalasamtaka og þingflokka.

5. gr.

Stjórnmalasamtök sem bjóða fram til Alþingis skulu fá framlag úr ríkissjóði til starfsemi sinnar, þ.e. til almenns reksturs og útgáfumála. Framlagið skal ákvarðað í fjárlögum hvers árs.

Framlag til einstakra stjórnmalasamtaka byggist á hlutfallslegri skiptingu þingsæta í undangengnum alþingiskosningum, þó þannig að stjórnmalasamtök sem hafa fengið a.m.k. 2,5% af greiddum atkvæðum í kosningunum á landinu öllu án þess að hafa náð þingsæti eiga rétt á framlagi sem svarar til eins þingsætis í eitt ár. Framlag samkvæmt þessari grein skal greitt í upphafi hvers árs.

6. gr.

Greiða skal þingflokkum tiltekna lágmarksfjárhæð úr ríkissjóði og að auki ákveðna upphæð fyrir hvern þingmann til að kosta sérfræðilega aðstoð fyrir þingflokkinn og þingmenn hans við þingstörf. Utanflokkabingmaður fær sömu upphæð og greidd er á hvern þingmann þingflokks. Greiðslur til þingflokks skulu inntar af hendi ársfjórðungslega, þ.e. 1. febrúar, 1. maí o.s.frv., og skulu miðaðar við skipan Alþingis í byrjun ársfjórðungs, þ.e. 1. janúar, 1. apríl o.s.frv.

Þingflokkur er samtök tveggja eða fleiri þingmanna, sem eru fulltrúar stjórnmalasamtaka, sem hafa komið á fót landssamtökum.

7. gr.

Forseti Alþingis setur í samráði við formenn þingflokka reglur um skiptingu þess fjár sem veitt er hverju sinni til aðstoðar þingflokkum.

8. gr.

Formenn þingflokka skulu árlega senda forseta Alþingis greinargerð um ráðstöfun þess fjár sem þeir veita móttöku samkvæmt þessum kafla eftir nánari reglum sem forseti Alþingis setur. Sama gildir um þingmenn utan flokka.

III. KAFLI Ýmis ákvæði.

9. gr.

Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum eða þyngri refsingu samkvæmt öðrum lögum eftir því sem við á.

10. gr.

Dómsmálaráðherra er heimilt að setja reglugerð um nánari framkvæmd laga þessara.

11. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2002. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 56/1971, um sérfræðilega aðstoð fyrir þingflokka.

Ákvæði til bráðabirgða.

Dómsmálaráðherra skal skipa nefnd sem móti samræmdar reglur um óbeina styrki frá opinberum stofnunum og fyrirtækjum til stjórnmalasamtaka í tengslum við kosningar, svo sem afslátt af gjaldskrá og aukinn aðgang að þjónustu, t.d. kjörgögnum frá Hagstofu Íslands. Skal nefndin skila af sér tillögum eigi síðar en sex mánuðum eftir gildistöku laga þessara.

Greinargerð.

Frumvarp um starfsemi og fjárreiður stjórnmalasamtaka hefur verið flutt á sex síðustu þingum en ekki hlotið afgreiðslu. Á síðasta þingi voru gerðar á því nokkrar breytingar en það er nú endurflutt óbreytt. Frumvarp um fjárreiður stjórnmalasamtaka er því nú lagt fram í sjöunda skipti í röð á Alþingi. Við samningu frumvarps þessa hefur víða verið leitað fanga og reynt að nýta það sem þótt hefur vænlegt til eftirbreytni, en það á sér enga beina fyrirmynd, hvorki innlenda né erlenda. Í frumvarpinu er ekki fjallað um starfsemi stjórnmalasamtaka en ítarlega er fjallað um fjárreiður stjórnmalasamtaka og jafnframt um fjárreiður framþjóðenda í kosningum til Alþingis, sveitarstjórna eða til embættis forseta Íslands.

Á Íslandi hefur lengi tíðkast að einstaklingar og fyrirtæki styrki fjárhagslega þau stjórnmalasamtök sem þeir styðja. Það getur skapað tortryggni að leynd hvíli yfir háum styrkjum frá einstaklingum eða fyrirtækjum, enda er það óeðlilegt. Einnig getur verið hætta á hagsmunaárekstrum.

Almennt er lítið vitað um fjármál stjórnmalasamtaka hér á landi, enda eru þau hvorki framtalsskyld né skattskyld. Þó er greinilegt að mikið fjármagn fer oft og tíðum í gegnum fjárhirslur þeirra, ekki hvað síst í kosningabaráttunni. Markmið þessa frumvarps er að gera fjármál stjórnmalasamtaka og framþjóðenda opin og sýnileg, enda er leynd einungis til þess fallin að auka tortryggni almennings í garð stjórnmalasamtaka og einstakra framþjóðenda. Í umsögn ríkisskattstjóra um frumvarp um starfsemi og fjárreiður stjórnmalasamtaka frá fyrri þingum kom fram að ríkisskattstjóri teldi það mjög til bóta að settar yrðu réttarreglur um fjárreiður stjórnmalasamtaka.

Stjórnmalasamtök eru bókhaldsskyld en hér er lagt til að þau verði einnig framtalsskyld og að þau leggi árlega fram endurskoðaða reikninga í dómsmálaráðuneytinu. Jafnframt er lagt til að fari fjárframlag eða ígildi þess frá einstökum aðilum, þ.e. einstaklingum, fyrirtækjum, félagasamtökum eða sjóðum, yfir 300 þúsund krónur skuli birta nafn styrktaraðila samhliða birtingu ársreikninga. Víða í vestrænum löndum hafa verið lögfestar strangar reglur í þessu sambandi og iðulega miðað við, eins og hér er gert, að birta nöfn styrktaraðila opinber-

lega fari framlög yfir tiltekna fjárhæð. Má t.d. nefna að nýlega voru lögfestar í Noregi og Finnlandi reglur þar að lútandi og taka ákvæði þessa frumvarps mið af þeim. Jafnframt má geta þess að í Bretlandi hafa verið settar mjög ítarlegar reglur um takmarkanir á fjárstuðningi við stjórnmalasamtök og tilkynningar um fjárstuðning. Í frumvarpinu þykir ekki ástæða til að ganga jafnlangt og þar en þess í stað er stuðst við framangreindar norrænar fyrirmyndir.

Í frumvarpinu eru þau nýmæli að frambjóðendum til Alþingis, sveitarstjórna eða til embættis forseta Íslands, sem náð hafa kjöri, skulu fyrir lok kosningaárs gera grein fyrir heildar-útgjöldum kosningabaráttunnar og fjármögnun hennar. Þessi ákvæði frumvarpsins styðjast við finnsk lög frá 12. maí 2000, um tilkynningu fjármögnunar frambjóðenda í kosningum. Til að komast hjá hagsmunaárekstrum og óeðlilegum fyrirgreiðslum er mikilvægt, líkt og lagt er til um framlög til stjórnmalasamtaka, að uppi á borðum sé hverjir styrki frambjóðendum með verulegum fjárframlögum. Í Finnlandi er miðað við 10.000 finnsk mörk til frambjóðenda og 20.000 finnsk mörk í framlögum til stjórnmalasamtaka. Fjárhæðir í þessu frumvarpi eru svipaðar eða 150.000 króna framlag til einstaklinga og 300.000 króna framlag til stjórnmalasamtaka. Ef til vill væri ástæða til að skoða hvort framlög til frambjóðenda í kosningabaráttu skyldu vera frádráttarbær frá skatti líkt og nú gildir um framlög til stjórnmalasamtaka.

Þess ber að geta að skv. 7. gr. laga nr. 86/1997, um Ríkisendurskoðun, hvílir á stofnuninni sérstök eftirlitsskylda með samtökum sem fá fé eða ábyrgðir frá ríkinu. Þannig getur Ríkisendurskoðun krafist reikningsskila af samtökum, þar á meðal stjórnmalasamtökum, sem fá framlög eða styrki úr ríkissjóði í því skyni að rannsaka hvernig ríkisframlögum er varið. Gera verður ráð fyrir að Ríkisendurskoðun beiti þessari heimild sinni telji hún ástæðu til.

Árið 1993 voru gerðar breytingar á lögum nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt, þar sem fjárframlög til stjórnmalasamtaka voru gerð frádráttarbær hjá rekstraraðilum. Í framhaldi af því var gerð breyting á reglugerð, sbr. 15.–18. gr. reglugerðar nr. 483/1994. Þetta frumvarp fjallar ekki um slík fjárframlög þannig að framkvæmd skattfyrvalda á fyrrnefndu reglugerðarákvæði breytist ekki verði frumvarpið að lögum.

Auk frjálsra framlaga eru íslensk stjórnmalasamtök fjármögnuð af ríkissjóði. Þetta er gert til þess öðrum þræði að jafna aðstöðu flokkanna. Það samræmist ekki hugmyndum manna um lýðræði ef aðeins fjárhagslega sterk samtök geta boðið fram til Alþingis. Í annan stað sporna ríkisstyrkir við þeirri tegund af fyrirgreiðslupólitík þegar stjórnmalasamtök verða óeðlilega háð styrktaraðilum. Í flestum OECD-löndunum hefur opinber fjárstuðningur við stjórnmalasamtök aukist á undanförunum árum. Í lýðræðisþjóðfélögum gegna stjórnmalasamtök veigamiklu hlutverki. Fjárhagsstuðningur hins opinbera er mikilvægur til að samtök geti sinnt nauðsynlegri stjórnmalastarfsemi og til að nokkurt jafnræði geti ríkt milli stjórnmalasamtaka. Auk þess er það grundvallaratriði að stjórnmalasamtök verði ekki fjárhagslega háð neinum styrktaraðila.

Samkvæmt upplýsingum stjórnmalafraeðinga við Háskóla Íslands er upplýsingaskylda stjórnvalda um fjárreiður undantekningalítið fyrir hendi í nágrannalöndum okkar. Innan stjórnmalafraeðinnar er talið nauðsynlegt að stjórnmalasamtök geri grein fyrir fjárreiðum sínum, hvort sem um er að ræða ráðstöfun opinberra fjármuna eða framlaga frá fyrirtækjum og einstaklingum. Lagasetning í anda þess sem frumvarpið gerir ráð fyrir er nauðsynleg til að eyða tortryggni og auka tiltrú almennings á stjórnmalaflokkum og lýðræðislegum stjórnarháttum.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að mótaðar verði lögbundnar reglur um ríkisframlög sem öll stjórnmalasamtök geti gengið að. Enn fremur þykir rétt að hafa sérstök lagaákvæði um sérfræðiaðstoð fyrir þingflokka, enda eru greiðslur fyrir slíka aðstoð eingöngu ætlaðar til aðstoðar þingflokki eins og nafnið bendir til. Með því að fella lög nr. 56/1971, um sérfræði-

lega aðstoð fyrir þingflokka, inn í frumvarpið verður sjónarmiðum um lagasamræmi náð og krafan um eftirlit með ráðstöfun styrkjanna verður virkari.

Oft hefur komið upp umræða á Alþingi og víðar um nauðsyn þess að setja lög um starfsemi og fjárreiður stjórnmalasamtaka án þess að úr því hafi orðið. Á 97. löggjafarþingi (1975–76) lagði Benedikt Gröndal fram frumvarp til laga um stjórnmalasamtök sem ekki náði fram að ganga. Þar var að finna ítarleg ákvæði um starfsemi stjórnmalasamtaka, svo og reglur um fjárframlög til þeirra. Frumvarpið náði aðeins til stjórnmalasamtaka sem bjóða fram til Alþingis. Frá árinu 1995 hefur á hverju ári verið flutt frumvarp til laga um að lögfesta ákvæði um fjárreiður stjórnmalasamtaka.

Forsætisráðherra skipaði nefnd árið 1995 til að fjalla um og undirbúa frumvarp til laga um fjárhagslegan stuðning við stjórnmalasamtök og þá þætti sem slíkum stuðningi tengjast. Þessi nefnd var skipuð fulltrúum stjórnmalasamtakanna. Hún starfaði í mörg ár, eða allt fram á árið 1999.

Niðurstaða nefndarinnar var að gera ekki neitt nema lögfesta gildandi framkvæmd á fjárhagsstuðningi ríkisins við stjórnmalasamtök og að leggja til fjárframlög úr ríkissjóði til forsetaframbjóðenda, ásamt því að slík framlög væru undanþegin lögum um tekjuskatt og eignarskatt. Ekki náðist samstaða í nefndinni um að skylda flokkana til að birta upplýsingar um fjárhagsmálefni sín eða að birta nöfn þeirra styrktaraðila sem gefa framlög yfir tiltekinni fjárhæð. Vekur furðu að eftir fimm ára starf nefndar forsætisráðherra skuli ekki einu sinni hafa náðst samstaða um að stjórnmalasamtök birti ársreikninga sína opinberlega. Rökin fyrir þeirri niðurstöðu eru líka fráleit.

Í skýrslu nefndarinnar þar sem hún gerir grein fyrir niðurstöðu sinni kemur fram að nefndin telur að hið nýja félagafrelsisákvæði stjórnarskrárinnar frá 1995 innihaldi frekari löghelgun og vernd fyrir stofnun og starfsemi stjórnmalasamtaka en áður gildi og fortakslaus vernd innri málefna þeirra, sem ekki verði hróflað við af Alþingi. Fram kemur einnig orðrétt: „Með breytingunni var þessi skilningur staðfestur, en telja verður þó að Alþingi verði eftir breytinguna að gæta meiri varfærni í hugsanlegri lagasetningu er tengist starfsemi stjórnmalaflokka en áður. Stafar það af því, að nú er komin afdráttarlaus löghelgun á stjórnmalaflokkum í stjórnarskránni og afskipti af starfsemi stjórnmalaflokka verði því ekki undirorpin teygjanlegri lagatúlkun eða lagasetningu á sama hátt og áður hefði e.t.v. verið hugsanlegt.“

Svona rökleysa og kattarþvottur er til þess fallinn að magna enn frekar tortryggni gagnvart fjármálum stjórnmalasamtaka. Stjórnmalasamtök eru orðin langt á eftir í þeirri þróun sem orðið hefur með kröfum um opnari stjórnsýslu, en leynd og pukur með fjármál stjórnmalasamtaka er ógn við lýðræði og heilbrigða stjórnarhætti.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Hér er sett fram skilgreining á stjórnmalasamtökum til að afmarka hvaða samtök falla undir frumvarpið. Skilyrði fyrir því að samtök teljist stjórnmalasamtök samkvæmt frumvarpinu er að þau bjóði fram fulltrúa við kosningu til sveitarstjórna eða Alþingis. Jafnframt er kveðið á um að stjórnmalasamtök skuli skráð hjá dómsmálaráðuneytinu. Einnig er í þessari grein skilgreining á frambjóðendum samkvæmt frumvarpinu, en það eru þeir sem eru í kjöri til Alþingis, sveitarstjórnar eða til embættis forseta Íslands.

Um 2. gr.

Í 2. gr. er gert ráð fyrir að öll stjórnmalasamtök sem falla undir skilgreiningu 1. gr. séu bókhaldsskyld. Er það í samræmi við gildandi rétt. Samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignarskatt eru stjórnmalasamtök undanþegin framtals- og skattskyldu. Eftirlit skattýfirvalda með stjórnmalasamtökum er því mjög lítið. Til að tryggja nauðsynlegt aðhald gerir frumvarpið ráð fyrir að stjórnmalasamtökum verði gert að skila skattframtali og að reikningar þeirra verði árlega endurskoðaðir af löggiltum endurskoðendum og þeir lagðir fram til samþykktar á landsfundi eða á öðrum sambærilegum vettvangi. Jafnframt er kveðið á um að ársreikningar stjórnmalasamtaka skuli sendir dómsmálaráðuneyti sem hlutast til um birtingu þeirra í B-deild Stjórnartíðinda eigi síðar en einum mánuði eftir samþykkt þeirra.

Um 3. gr.

Með ákvæði þessu er reynt að stemma stigu við óeðlilegum hagsmunatengslum stjórnmalasamtaka við einstaklinga, fyrirtæki, félagasamtök og sjóði. Reynt er að koma í veg fyrir hagsmunaárekstra með því að gera kröfu um opinbera birtingu á nöfnum þeirra einstaklinga, fyrirtækja, félagasamtaka eða sjóða sem veita stjórnmalasamtökum háa styrki. Í 2. mgr. er, að fyrirmynd úr finnskum lögum frá 12. maí 2000, um tilkynningu fjármögnunar frambjóðenda í kosningum, skilgreint hvað felst í fjárframlagi eða ígildi þess. Átt er við gjafafé, vörur, þjónustu og önnur samsvarandi framlög og stuðning sem hægt er að meta til fjár án þess að gagngreiðsla sé veitt. Víða í vestrænum löndum hafa verið lögfestar strangar reglur í þessu sambandi. Undanskilið er þó venjubundið ókeypiss vinnuframlag í kosningabaráttu og við kosningar. Í 3. mgr. er enn fremur lagt bann við því að stjórnmalasamtök taki við fjárframlagi eða ígildi þess ef ekki er ljóst hver stendur að baki því. Telja verður þá reglu eðlilega þar sem að öðrum kosti væri auðvelt að komast hjá þeim mörkum sem tiltekin eru í 1. mgr. Ef stjórnmalasamtökum berst nafnlaust fjárframlag ber að fela það dómsmálaráðuneytinu til vörslu og skráningar.

Um 4. gr.

Í ákvæðinu er að finnskri fyrirmynd, sbr. lög frá 12. maí 2000, um tilkynningu fjármögnunar frambjóðenda í kosningum, kveðið á um að frambjóðendur til Alþingis, sveitarstjórnar eða til embættis forseta Íslands, sem hafa náð kjöri, skuli fyrir lok kosningaárs gera grein fyrir heildarútgjöldum kosningabaráttu og hvernig hún var fjármögnuð og skulu þeir birta yfirlit yfir tekjur og gjöld framboðsins ásamt yfirlýsingu löggilts endurskoðanda um endurskoðun reikninga framboðsins. Með heildarútgjöldum er átt við allan kostnað sem hlýst af kosningabaráttu frambjóðanda, þ.m.t. kostnað sem hlýst af þátttöku í undanfarandi prófkjöri eða annan kostnað í aðdraganda framboðs, svo sem við uppröðun á lista flokks. Jafnframt skal annars vegar gerð grein fyrir eigin fjármunum frambjóðanda sem notaðir eru í kosningabaráttu og hins vegar utanaðkomandi fjárframlögum. Skulu slík fjárframlög sundurliðuð eftir því hvort þau berast frá einstaklingum, fyrirtækjum, félagasamtökum eða sjóðum. Til að koma í veg fyrir hættu á hagsmunaárekstrum og óeðlilegum fyrirgreiðslum er mikilvægt að það sé uppi á borðum hverjir styrki frambjóðendur með verulegum framlögum. Því er kveðið á um að tiltaka skuli sérstaklega andvirði fjárframlags eða ígildis þess og hver standi að því ef það nemur meira en 150.000 kr. Með sömu rökum og í 3. gr. er lagt bann við því að frambjóðendur taki við nafnlausum framlögum.

Um 5. gr.

Til þess að veða upp á móti hertum reglum um styrki frá einstaklingum og fyrirtækjum gerir frumvarpið ráð fyrir að framlög úr ríkissjóði til stjórnmalasamtaka verði lögbundin og verði framlag til stjórnmalasamtaka sérstakur liður í fjárlögum. Slíkt framlag skal í engu skerða rétt þeirra flokka sem eiga sæti á Alþingi samkvæmt gildandi lögum um sérfræðiaðstoð við þingflokka.

Um 6.–8. gr.

Ákvæði laga um sérfræðilega aðstoð fyrir þingflokka, nr. 56/1971, eru hér tekin efnislega óbreytt í frumvarpið þar sem eðlilegra þykir að hafa öll lagaákvæði sem snúa að stjórnmalasamtökum á einum stað.

Um 9. gr.

Gert er ráð fyrir að brot gegn ákvæðum laganna varði sektum. Komi hins vegar til brota á öðrum lögum, svo sem bókhaldslögum, geta legið við þyngri refsingar.

Um 10.–11. gr.

Greinarnar þarfnast ekki skýringa.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Engar samræmdar reglur gilda um afslætti og ýmiss konar ókeypis þjónustu sem stjórnmalasamtökum er látin í té í tengslum við kosningar, svo sem hjá Hagstofu Íslands eða undirstofnunum ráðuneyta. Stjórnmalasamtök hafa t.d. iðulega fengið afslátt af gjöldum Pósts og síma, en þó hefur þurft að sækja um það í hvert tiltekið skipti og ekki er ljóst hvort hið sama á við um alla í því efni. Eðlilegt er að settar verði skýrar samræmdar reglur um þetta sem stjórnmalasamtök geta gengið að vísun.